

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Α΄

ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ

4 Μαρτίου 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

1. Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ 2014-2020 ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
3. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
4. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ - ΣΤΟΧΕΥΣΗ
5. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2016-2020

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με την Απόφαση υπ' αριθμόν 12011/39/02.02.2016 της Υφυπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού αρμόδιας για θέματα Βιομηχανίας κας Θ. Τζάκρη, συστήθηκε το «Συντονιστικό Συμβούλιο Βιομηχανικής και Επιχειρηματικής Πολιτικής με την επωνυμία Φόρουμ Βιομηχανίας», το οποίο λειτουργεί υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

Το «Φόρουμ Βιομηχανίας» αποτελεί συντονιστικό όργανο για θέματα βιομηχανικής και επιχειρηματικής πολιτικής και έχει αποκλειστικά γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα. Λειτουργεί ως βασικό υποστηρικτικό εργαλείο για την επεξεργασία, τη διαμόρφωση και την υποβολή προτάσεων και θέσεων προς την πολιτεία, με στόχο την άμεση ανάκαμψη και ανάπτυξη της μεταποιητικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας στη χώρα.

Το «Φόρουμ Βιομηχανίας» επεξεργάζεται και εισηγείται μέτρα, δράσεις και ενέργειες για την εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών και στρατηγικών επιλογών της διοίκησης στην αναπτυξιακή πορεία της εθνικής οικονομίας.

Σκοπός του «Φόρουμ Βιομηχανίας» είναι ο συντονισμός όλων των οικονομικών, κοινωνικών και παραγωγικών εταίρων της χώρας που αναπτύσσουν και υλοποιούν δράσεις που στοχεύουν στην επανάκαμψη της παραγωγικής βάσης της βιομηχανίας και της μεταποιητικής επιχείρησης. Στο πλαίσιο αυτό επεξεργάζεται και προτείνει πολιτικές για τη βελτίωση των δομών παραγωγής και παραγωγικότητας, για τον εξορθολογισμό των δημόσιων δαπανών στα έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα, για την εφαρμογή σύγχρονων πρακτικών και μεθόδων στην επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα, τη συνεργατικότητα και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων.

Το «Φόρουμ Βιομηχανίας» συντονίζεται και λειτουργεί υπό την επιμέλεια της δεκαμελούς «Συντονιστικής Επιτροπής», υπό τον Γενικό Γραμματέα Βιομηχανίας και την οργανωτική υποστήριξη 4μελούς ομάδας που αποτελείται από εκπρόσωπο-συντονιστή του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας και τρία (3) στελέχη των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας.

Η Επιτροπή υποστηρίζεται από έξι (6) Τομεακές Ομάδες Εργασίας, προκειμένου να διαμορφώσει και να συμβάλλει, μέσω των εισηγήσεών τους, στην εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου προγραμματικών άμεσων και μεσοπρόθεσμων προτάσεων για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας στον τομέα της μεταποίησης και των συναφών προς αυτή υπηρεσιών. Το θεματικό αντικείμενο των Ομάδων Εργασίας αφορά :

- Τους Δυναμικούς Κλάδους της Βιομηχανίας
- Τη Βιομηχανία και Καινοτομία
- Την στήριξη Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
- Την εξοικονόμηση Ενέργειας
- Τα Χρηματοδοτικά Εργαλεία, και
- Το Επιχειρηματικό Περιβάλλον

ΟΜΑΔΑ Α «ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ»

Έργο της Ομάδας, σύμφωνα με την Υ.Α. 12011/39/02.02.2016, είναι η επικαιροποιημένη ανάλυση των πραγματικών οικονομικών στοιχείων των μεταποιητικών - βιομηχανικών κλάδων που χαρακτηρίζονται από τη δυναμική τους παρουσία στην εθνική και διεθνή αγορά και από τη δυνατότητά τους στη διατήρηση σταθερών και βιώσιμων θέσεων εργασίας.

Η Ομάδα θα εντοπίσει τους κλάδους που κατέχουν ιδιαίτερα μεγάλο και συγκρίσιμο αποτύπωμα στην εθνική οικονομία και την κοινωνία, θα τους ιεραρχήσει με βάση τις δυνατότητες τους για περαιτέρω ανάπτυξη, την ποιοτικά αναγνωρισμένη και πιστοποιημένη παραγωγή τους, την εξαγωγική τους δυναμική, το ποσοστό προστιθέμενης αξίας στην εθνική οικονομία, τη συνεισφορά τους σε θέσεις εργασίας, καθώς και με συμβολή τους στη δημιουργία αλυσίδων αξίας.

Οι κλάδοι που θα επιλεγούν θα αποτελέσουν τους πυλώνες βάσης, στους οποίους θα προσανατολιστεί η προσπάθεια της πολιτείας με τη λήψη καθορισμένων μέτρων (άμεσων και μεσοπρόθεσμων) για την παραγωγική ανασυγκρότηση και την αύξηση της απασχόλησης. Επιχειρήσεις των κλάδων αυτών, με συγκριτικά πλεονεκτήματα, θα αποτελέσουν πρωταρχικούς στόχους άμεσης οικονομικής στήριξης για τη βιομηχανική ανασυγκρότηση και την αναθέρμανση της μεταποιητικής δραστηριότητας στη χώρα .

«Οι τομείς που θα επιλεγούν θα πρέπει να αποτελέσουν τους βασικούς πυλώνες που θα στηριχθεί η προσπάθεια της χώρας για παραγωγική ανασυγκρότηση. Ο τομέας της βιομηχανίας τροφίμων, που βασίζεται στην ελληνική παραγωγή, μπορεί να αποτελέσει το παράδειγμα ενός τέτοιου τομέα. Άλλα παραδείγματα αποτελούν οι τομείς των μετάλλων και μεταλλικών κατασκευών, των δομικών υλικών, των πλαστικών και των χημικών, των φαρμάκων, η εφοδιαστική αλυσίδα, η δημιουργική βιομηχανία, οι νέες τεχνολογίες και άλλοι.» (Ομιλία Υφυπουργού αρμόδιας για θέματα Βιομηχανίας στην εναρκτήρια συνεδρίαση του Forum για τη Βιομηχανία της 4ης Ιανουαρίου 2016). Επιχειρήσεις των κλάδων αυτών, θα αποτελέσουν πρωταρχικούς στόχους άμεσης οικονομικής στήριξης για τη βιομηχανική ανασυγκρότηση και την αναθέρμανση της μεταποιητικής δραστηριότητας στη χώρα.

Η Ομάδα Εργασίας συγκροτείται από :

- (1) Τον κ. Ζ. Μαυρούκα, Γενικό Διευθυντή Βιομηχανικής και Επιχειρηματικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας
- (2) Την κα Χ. Παπαδημητρίου, εκπρόσωπο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης
- (3) Τον κ. Γ. Ξηρογιάννη, εκπρόσωπο του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
- (4) Τους κκ Αθ. Σαββάκη και Ι. Σταύρου, εκπροσώπους του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδας (ΣΒΒΕ)
- (5) Τον κ. Ν. Κοτσώνη, με αναπληρωτή τον κ. Β. Γεωργόπουλο, εκπροσώπους του Συνδέσμου Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδος (ΣΒΕΠΔΕ)
- (6) Τον κ. Δ. Κολαΐτη, εκπρόσωπο του Συνδέσμου Βιομηχανιών Αττικής Πειραιώς (ΣΒΑΠ)
- (7) Τον κ. Παντελή Σαράντο, με αναπληρωτή τον κ. Ι. Πετρολέκα, εκπροσώπους του Συνδέσμου Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδας (ΣΒΘΚΕ)
- (8) Την κα Ερ. Αθανασίου, εκπρόσωπο του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ)

(9) Τους κ.κ. Δ. Γιάκουλα και Στ. Βαρδαρό, εκπροσώπους της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος (ΓΣΕΒΕΕ)

(10) Τους κ.κ. Γ. Αγγελόπουλο και Κ. Αδαμίδη, εκπροσώπους της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ)

(11) Τον κ. Β. Μαγκλάρα, εκπρόσωπο της Υφυπουργού Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού, αρμόδιας για θέματα βιομηχανίας

(12) Τον κ. Ι. Μπακάλη, εκπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας

(13) Τον κ. Ν. Κουδούνη, Πρόεδρο Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Βιομηχανιών Στερεάς Ελλάδας (ΣΒΣΕ)

(14) Τον κ. Μ. Καραμπίνη, εκπρόσωπο του Ελληνικού Συνδέσμου Βιοτεχνών - Βιομηχάνων Υποδημάτων και Εξαγωγέων και του Συνδέσμου Κατασκευαστών Ετοίμων Ενδυμάτων

(15) Τον κ. Δ. Παϊταρίδη, εκπρόσωπο του Ινστιτούτου Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΙΝΕ-ΓΣΕΕ)

(16) Τον κ. Χ. Λαμπρόπουλο, με αναπληρωτή τον κ. Χ. Μωραΐτη, εκπροσώπους της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων (ΚΕΕΕ)

Τις εργασίες της Ομάδας συντόνισε ο εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας κ. Π. Πέτρου και τη Γραμματειακή υποστήριξη στις εργασίες της Ομάδας παρείχε η κα Α. Δημητρακοπούλου, υπάλληλος της Γενικής Διεύθυνσης Βιομηχανικής και Επιχειρηματικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας.

- **Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020 ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ**

Ο Τομέας της Μεταποίησης αποτελεί βασική αναπτυξιακή παράμετρο της οικονομίας κάθε χώρας. Χαρακτηρίζεται από μεγάλη συγκέντρωση ανθρώπινων και οικονομικών πόρων, διασυνδέεται στενά με άλλους τομείς της οικονομίας (πρωτογενής & τριτογενής τομέας) και έχει τις σημαντικότερες έμμεσες πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις σε αυτούς, ιδιαίτερα δε στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η αναγνώριση της σημασίας της μεταποίησης για το μέλλον της Ε.Ε. οδήγησε σε αποφάσεις (2012 και 2014) για την ανάπτυξη και εφαρμογή Ευρωπαϊκής Βιομηχανικής Πολιτικής και την υιοθέτηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (12/2013) μιας στρατηγικής «για την «Αναγέννηση της βιομηχανίας για μια βιώσιμη Ευρώπη, RISE) ¹.

Η βιομηχανία αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες και της Ελληνικής οικονομίας, παρά τη σημαντική μείωση που εμφάνισαν τα βασικά μεγέθη της, την περίοδο της κρίσης, δηλ. από το 2008 μέχρι σήμερα και τη διαπιστωμένη αποβιομηχάνιση. Η βιομηχανία παραμένει σημαντική για την ελληνική οικονομία δεδομένου ότι:

- είναι ο 3^{ος} μεγαλύτερος εργοδότης στη χώρα,
- περιλαμβάνει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων με περισσότερους από 100 εργαζόμενους
- διαθέτει ικανό αριθμό σύγχρονων επιχειρήσεων, διεθνώς ανταγωνιστικών και με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα.

Επομένως, η παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με στόχο την επανεκκίνηση και αναζωογόνηση της εθνικής οικονομίας, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς την ανάκαμψη της ελληνικής βιομηχανίας και την επανάκτηση και αύξηση του μεριδίου της στο ΑΕΠ. Για να επιτευχθεί, όμως, ο στόχος αυτός απαιτείται μια ρεαλιστική, μεσομακροπρόθεσμη και ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική.

Η βιομηχανική πολιτική της χώρας για τα επόμενα χρόνια (2016-2020) οφείλει να στοχεύει στην ανάπτυξη μιας σύγχρονης ελληνικής βιομηχανίας, η οποία θα παράγει προϊόντα υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας και ποιότητας, προκειμένου να αποτελέσει έναν από τους κύριους πυλώνες της παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας και της εξόδου της από την κρίση.

Προτεραιότητες της νέας βιομηχανικής πολιτικής θα πρέπει να είναι :

- η επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης και η αύξηση της συμμετοχής του μεταποιητικού τομέα κατά 20% στο παραγόμενο ΑΕΠ²,
- η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας στις διεθνείς αγορές και η ενίσχυση της εξωστρέφειας και της διεθνοποίησής της, με προϊόντα υψηλής ποιότητας και αξίας
- η δημιουργία νέων σταθερών θέσεων εργασίας
- Η ενθάρρυνση παραγωγικών επενδύσεων μικρής, μεσαίας και μεγάλης κλίμακας, ως απαραίτητης προϋπόθεσης για τη δημιουργία αναπτυξιακής προοπτικής και βιώσιμων θέσεων εργασίας, ώστε να καλυφθεί το ταχύτερο δυνατόν το επενδυτικό κενό .

Η ανάκαμψη της βιομηχανίας και η δημιουργία υψηλών ρυθμών ανάπτυξης και αύξησης του ΑΕΠ της χώρας για τα επόμενα χρόνια, σύμφωνα με μελέτες και εκτιμήσεις έγκριτων

1 Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Στρατηγική για την Ευρώπη 2020-Στρατηγική για έξυπνη διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη » COM(2010)2020 και η Πρωτοβουλία «Μια βιομηχανική Πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης» COP (2010)0614.

2 Η αύξηση κατά 20% της συμμετοχής της μεταποίησης στο ΑΕΠ, αποτελεί Ευρωπαϊκό στόχο μέχρι το 2020 βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική αναγέννηση» COM (2014) 0014, σελ.29.

οργανισμών και συμβούλων-μελετητικών και της ΕΕ (Μελέτες ΚΕΠΕ (2013), IOBE (2012), IOBE-ΕΜΠ (2014), McKinsey-ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020) συνδέονται με:

- την ενίσχυση δυναμικών κλάδων της ελληνικής παραγωγικής βάσης για την αναστροφή των αρνητικών ρυθμών ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας
- την ανάγκη ενθάρρυνσης και στήριξης των μεταποιητικών επιχειρήσεων, στη βάση αναγκών και ιδιαιτεροτήτων (π.χ ΜμΕ) για την ανάπτυξη εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, που θα συμβάλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρεφούς δράσης της βιομηχανικής παραγωγής
- τις επενδύσεις σε καινοτόμες παραγωγικές δραστηριότητες αλλά και την ανάπτυξη «οικοσυστήματος επιχειρηματικότητας», όπου θα επιτυγχάνεται η σύζευξη παραγωγής, έρευνας και καινοτομίας, η σύνδεση μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων σε παραγωγικά δίκτυα, και η στήριξη νέων παραγωγικών πρωτοβουλιών με σκοπό τη σύγχρονη «μεγέθυνση» της οικονομίας
- η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των δυναμικών κλάδων με ήδη αναγνωρισμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα

Η επιτυχία αυτής της πολιτικής, απαιτεί τη διαμόρφωση στρατηγικών ανάπτυξης για συγκεκριμένους (δυναμικούς) κλάδους και προϊόντα της βιομηχανίας που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, όπως για παράδειγμα :

- ο αναπτυξιακός δυναμισμός του κλάδου (μερίδιο κλάδου στη βιομηχανία, ρυθμός ανάπτυξης, αντοχή στην κρίση, συμμετοχή στο ΑΕΠ κλπ.)
- ο αριθμός των επιχειρήσεων και των απασχολούμενων (μέγεθος του κλάδου)
- ο εξαγωγικός δυναμισμός του κλάδου (ύπαρξη συγκριτικού πλεονεκτήματος, εξαγωγικές επιδόσεις και δυνατότητες)
- οι προοπτικές του βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα
- οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας στον κλάδο (νέα προϊόντα)
- η ένταξη, ή οι δυνατότητες ένταξης σε αλυσίδες αξίας και άλλα σύγχρονα συνεργατικά σχήματα
- οι δυνατότητες κινητοποίησης εγχώριων και ξένων ιδιωτικών επενδύσεων

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι δυναμικοί κλάδοι που θα επιλεγούν / προκριθούν για ενίσχυση μέσα από τη βιομηχανική πολιτική, μπορεί να είναι:

- κλάδοι με ισχυρή και μακρά παρουσία στην ελληνική βιομηχανική παραγωγή
- κλάδοι που έδειξαν σημαντική αντοχή στην κρίση ή/και θετική πορεία (παραγωγική και εξαγωγική)
- κλάδοι που αξιοποιούν σημαντικούς εγχώριους φυσικούς πόρους και ενισχύουν την περιφερειακή ανάπτυξη
- την προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων κάθε κλίμακας, ώστε να καλύφθει ταχύτερα το επενδυτικό κενό στην οικονομία
- παραδοσιακοί ή νέοι κλάδοι ενταγμένοι σε δίκτυα ή συνεργατικούς σχηματισμούς οριζόντιας και κάθετης ολοκλήρωσης, όπως και σε αλυσίδες αξίας

- κλάδοι με σημαντική ερευνητική δραστηριότητα (συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα, σύζευξη παραγωγής και έρευνας)
- νέοι σύγχρονοι κλάδοι με θετικές προοπτικές ανάπτυξης³
- κλάδοι οι οποίοι αξιοποιούν παραγωγικά δίκτυα κάθε μορφής, ιδίως μεταξύ μεγαλύτερων και μικρότερων επιχειρήσεων με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητά τους, την επίτευξη οικονομικών κλίμακας, την ποιοτική παραγωγή κλπ.

- **ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ**

3 π.χ παραγωγή προϊόντων υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας και ανταγωνιστικότητας, επενδύσεις σε καινοτόμες παραγωγικές δραστηριότητες, σύγχρονες γραμμές παραγωγής, παραγωγική επάρκεια, ικανότητα ποιοτικής παραγωγής και όγκων προϊόντων κλπ.

Όλες οι αναλύσεις – προσεγγίσεις συγκλίνουν γενικά στους ίδιους κλάδους / προϊόντα, ως κινητήριες δυνάμεις της παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας.

Συγκεκριμένα, πρόκειται:

- για κλάδους με ισχυρή και μακρά παρουσία στην ελληνική βιομηχανία ή που αξιοποιούν σημαντικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους της χώρας, π.χ. βιομηχανία τροφίμων, βασικών μετάλλων, μη μεταλλικών ορυκτών, διύλιση και επεξεργασία πετρελαίου κλπ.
- για κλάδους που στηρίχθηκαν και στηρίζονται στην τεχνογνωσία αλλά και την εμπειρία και τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, π.χ. βιομηχανία προϊόντων από μέταλλα, επισκευή μηχανημάτων και εξοπλισμού
- για παραδοσιακούς ή νέους κλάδους που μπορούν να ενταχθούν σε δίκτυα οριζόντιας και κάθετης ολοκλήρωσης και αλυσίδες αξίας, π.χ. ένδυση – υπόδηση στην αλυσίδα «τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες»
- για κλάδους με σημαντική ερευνητική δραστηριότητα (συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα και προγράμματα) και θετικές προοπτικές ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων υψηλής αξίας, διεθνώς ανταγωνιστικών, π.χ. φαρμακοβιομηχανία και υγεία, ΤΠΕ, χημικά προϊόντα και νέα υλικά (νανοτεχνολογία), τρόφιμα και βιοτεχνολογία
- Τέλος, από τους βιομηχανικούς κλάδους, αναδεικνύεται ως πολύ δυναμική και με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, η περιβαλλοντική βιομηχανία (π.χ η διαχείριση και επεξεργασία των αποβλήτων και η εκμετάλλευση αυτών ως υλικών για επαναχρησιμοποίηση, η ανακύκλωση ή η ενεργειακή αξιοποίηση, τα προϊόντα και υπηρεσίες αντιρρύπανσης και απορρύπανσης με έμφαση στην «πράσινη επιχείρηση» και στη βιομηχανική συμβίωση, κλπ.)

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, έγκριτοι οργανισμοί και σύμβουλοι - μελετητές με βάση τα προηγούμενα κριτήρια συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι οι δυναμικοί κλάδοι της ελληνικής βιομηχανίας που διαθέτουν αναπτυξιακή δυναμική, ώστε να αποτελέσουν τους βασικούς πυλώνες για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, είναι:⁴

- Ο τομέας της Αγροτοδιατροφής (Βιομηχανία τροφίμων και τυποποιημένων προϊόντων διατροφής, ποτών κλπ.)
- Η Χημική Βιομηχανία κυρίως για την παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων (π.χ. χρώματα), κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες (π.χ. πλαστικοί σωλήνες, εξαρτήματα κλπ.), παρασιτοκτόνων και αγροχημικών προϊόντων κλπ.
- Η Υγεία και Φαρμακευτική Βιομηχανία, με την παραγωγή φαρμάκων (π.χ. γενεοσήμων με υψηλή προστιθέμενη αξία), Ιατροτεχνολογικών Προϊόντων και Μηχανημάτων, Υπηρεσιών Υγείας κλπ.
- Ο Τομέας των Υλικών και Κατασκευών, ιδιαίτερα η Κατασκευή Τούβλων, Πλακιδίων & Λοιπών Δομικών Προϊόντων από Οπτή Γη, η Παραγωγή Τσιμέντου, Ασβέστη & Γύψου, η Κατασκευή Προϊόντων από Σκυρόδεμα, Γύψο & Τσιμέντο, Μάρμαρο και Προϊόντα Μαρμάρου, τα νέα υλικά & νανοτεχνολογία κλπ.
- Ο Τομέας Ενέργειας, για την παραγωγή συστημάτων ΑΠΕ, εκσυγχρονισμού δικτύων και υποδομών, για εγχώρια παραγωγή τμημάτων και εξοπλισμού ΑΠΕ, παραγωγή & προώθηση των “μικρότερων” τεχνολογιών ΑΠΕ (Βιομάζα, Γεωθερμία, τα Μικρά Υδροηλεκτρικά, Κυματική Ενέργεια κλπ.), παραγωγή υγρών βιοκαυσίμων, μείωση

ενεργειακού αποτυπώματος των επιχειρήσεων και βελτιστοποίηση της ενεργειακής αποδοτικότητας των παραγωγικών διαδικασιών κλπ.

- Ο Τομέας της Περιβαλλοντικής Βιομηχανίας, για τη διαχείριση των αποβλήτων (εκμετάλλευση αυτών ως υλικό για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ενεργειακή αξιοποίηση), προϊόντα και υπηρεσίες αντιρρύπανσης και απορρύπανσης με έμφαση στην «πράσινη επιχείρηση» και στη βιομηχανική συμβίωση.
- Ο τομέας των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών, για τη δημιουργία διακριτής ταυτότητας παραγομένων προϊόντων και υπηρεσιών (design & branding), προκειμένου να διευκολυνθεί η προώθηση τους στη διεθνή αγορά (εξωστρέφεια) σε συνδυασμό με την αισθητή βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητάς τους, την αύξηση της συνολικής προστιθέμενης αξίας τους (αφορά και παραδοσιακούς κλάδους σε κρίση, όπως κλωστοϋφαντουργία, ένδυση, υπόδηση, αργυροχρυσοχοΐα, έπιπλο, καλλιτεχνική χειροτεχνία κλπ.), και τη σύνδεση τους με τον τουρισμό και τον πολιτισμό.
- Ο τομέας της Εφοδιαστικής Αλυσίδας, είτε ως καταλύτης (enabler) σε κάθε βιομηχανική παραγωγή και αλυσίδα αξίας⁵, είτε ως αυτόνομος τομέας της μεταποίησης που αξιοποιεί τη δυναμική της χώρας ως διαμετακομιστικός κόμβος, παρέχοντας υπηρεσίες μεταποίησης⁶. Αξίζει να σημειωθεί ότι εξ ορισμού είναι ο μοναδικός τομέας που αποτελεί αλυσίδα αξίας στην μεταποίηση.
- Ο τομέας των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ) αποτελεί εκτός από «δυναμικό κλάδο» (στο σκέλος παραγωγής ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συστημάτων, ψηφιακών κυκλωμάτων, εξοπλισμού ΤΠΕ, κλπ. που εντάσσεται στη μεταποίηση) και οριζόντια βασική υποδομή για την ανάπτυξη καίριων μεταποιητικών λειτουργιών. Η Εθνική Στρατηγική για την Ψηφιακή Ανάπτυξη έχει αναγνωρίσει τις ΤΠΕ είτε ως αυτοτελή στρατηγικό τομέα ανάπτυξης είτε ως καταλύτη (enabler) μετασχηματισμού για τους υπόλοιπους τομείς/κλάδους της ελληνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένου του δημοσίου τομέα. Η Ψηφιακή Βιομηχανία (Digital Industry/Smart Industry) πρέπει να αποτελέσει βασική αναπτυξιακή προτεραιότητα των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς τους και της διεθνοποίησής τους, όπως και της ένταξής τους στις εγχώριες και διεθνείς αλυσίδες αξίας.
- Ο τομέας της Μεταλλουργικής και Εξορυκτικής Βιομηχανίας (Χαλυβουργία, Μη σιδηρούχα μέταλλα, Μεταλλευτική Βιομηχανία) κατασκευής Προϊόντων από Μέταλλο, κατασκευής Μεταλλικών Προϊόντων, Μηχανημάτων και Ειδών Εξοπλισμού, όπως και λοιπού Εξοπλισμού Μεταφορών.

• **ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ 2014-2020 ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ**

5 π.χ. αποθήκευση υλικών, διανομή τελικών προϊόντων, διαχείριση αποθεμάτων κλπ.

6 π.χ. συναρμολόγηση, επιδιορθώσεις κλπ.

Κεντρική στρατηγική της βιομηχανικής πολιτικής με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας και ειδικότερα των δυναμικών κλάδων της ελληνικής παραγωγής, πρέπει να αποτελέσει η ανάπτυξη (παραγωγικών) αλυσίδων αξίας, δηλ. διακλαδικών και ενδοκλαδικών διασυνδέσεων. Ως αλυσίδα αξίας νοείται το συνολικό σύστημα της παραγωγικής διαδικασίας, από τη σύλληψη της ιδέας και το σχεδιασμό του προϊόντος, την παραγωγή και προμήθεια της πρώτης ύλης, τη μεταποίηση αυτής για παραγωγή του τελικού προϊόντος, έως την πώληση αλλά και τις υπηρεσίες υποστήριξης μετά την πώληση.

Η αλυσίδα αξίας αποτελεί ένα οργανικά συνδεδεμένο σύνολο, ένα δίκτυο αλληλεπιδράσεων μεταξύ όλων των σταδίων και εταιρών που αποτελούν ένα παραγωγικό βιομηχανικό σύστημα. Κατά μήκος των αλυσίδων αξίας, αναπτύσσονται δραστηριότητες με μεγάλη προστιθέμενη αξία για τη χώρα, που περιλαμβάνουν δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, λειτουργικές υποδομές (τεχνική υποστήριξη, πιστοποίηση, πατέντες, κλπ), όσο και λειτουργίες όπως ο εφοδιασμός και οι μεταφορές.

Βασική επιδίωξη των ελληνικών βιομηχανικών επιχειρήσεων και ειδικά των δυναμικών κλάδων της μεταποίησης, θα πρέπει να είναι η ένταξη τους σε αλυσίδες αξίας, όπου θα μπορέσουν να αξιοποιηθούν τόσο οι διαθέσιμοι εγχώριοι πόροι όσο και το υψηλό επίπεδο ανθρώπινο δυναμικό για την ανάπτυξη, παραγωγή και διάθεση προϊόντων καινοτόμων, υψηλής ποιότητας και αξίας. Τα οφέλη δεν θα είναι μόνο οικονομικά. Πολύ σημαντικά επιτεύγματα-πλεονεκτήματα θα είναι η ανάπτυξη και διάχυση νέας τεχνολογίας και η συγκράτηση στη χώρα του ανθρώπινου δυναμικού της και μάλιστα του πιο καλά εκπαιδευμένου επιστημονικού και τεχνικού τμήματος του εγχώριου πληθυσμού, οι σταθεροί αναπτυξιακοί ρυθμοί κλπ.

Είναι γνωστό ότι βασικό χαρακτηριστικό της ελληνικής βιομηχανίας αποτελεί το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁷, οι πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις καλύπτουν το 99,6% των επιχειρήσεων, ενώ απασχολούν το 85% του εργατικού δυναμικού της χώρας. Στον τομέα της βιομηχανίας, οι ΜμΕ απασχολούν σχεδόν το 80% των απασχολούμενων. Το μικρό μέγεθος και ο κυρίαρχος οικογενειακός χαρακτήρας στην οργάνωση και διοίκηση των ελληνικών μεταποιητικών επιχειρήσεων έχουν ως αποτέλεσμα τη δυσκολία ανάπτυξης ή και υιοθέτησης καινοτομιών, οικονομιών κλίμακας και παραγωγής προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Κατά συνέπεια, σημαντική συμβολή στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας θα έχει η δημιουργία δικτύων και συνεργατικών σχημάτων για την ανάπτυξη Έρευνας και Καινοτομίας, για κοινές λειτουργικές υποδομές, για οργάνωση της προώθησης και εμπορίας των προϊόντων, για καθιέρωση ελληνικού επώνυμου προϊόντος (Brand Name). Η ανάδειξη και ενίσχυση της μικρομεσαίας διάσπαρτης ελληνικής βιομηχανίας με τη συγκρότηση παραγωγικών δικτύων και σύγχρονων συνεργατικών σχημάτων θα τη μετατρέψουν σε σοβαρή οικονομική οντότητα, ικανή να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό εντός τη χώρας και στις διεθνείς αγορές.

Θα πρέπει τέλος να επισημανθεί, ότι οι κλαδικές πολιτικές οφείλουν να συνδυαστούν και με άλλες εξίσου σημαντικές πρωτοβουλίες που περιλαμβάνουν:

- επενδύσεις στην καινοτομία και τις δεξιότητες
- σταθερό και ορθολογικό φορολογικό σύστημα
- ικανοποιητική πρόσβαση σε χρηματοδότηση και
- επάρκεια των υποδομών
- την αποτελεσματική λειτουργία των υποστηρικτικών συστημάτων, όπως η δικαιοσύνη, το επιχειρηματικό περιβάλλον κλπ.

- **ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ**

Στην κατεύθυνση της εφαρμογής των στρατηγικών για τη βιομηχανική πολιτική, κρίνεται αναγκαίος ο σχεδιασμός συγκεκριμένων κινήτρων που θα ενισχύουν τις επιχειρήσεις των δυναμικών τομέων της βιομηχανίας, στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους και να επιτύχουν τους στόχους τους, σ' ένα εξαιρετικά ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον.

Η στήριξη και προώθησή τους, επομένως, θα πρέπει να περιλαμβάνει κίνητρα και ενισχύσεις προς την κατεύθυνση:

1. Της δημιουργίας αλυσίδων αξίας μέσω συνεργατικών σχηματισμών και δικτυώσεων, ιδίως μεταξύ μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, μεταξύ μεσαίων και μεγάλων με τη συμμετοχή και μικρών, διακλαδικών αλυσίδων με επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα και μεταποιητικών επιχειρήσεων κλπ.
2. Της υποστήριξης της δραστηριότητας τους στους τομείς των εξαγωγών (έμφαση στις νέες αγορές, συμμετοχή σε εκθέσεις κύρους, συνεργασίες με άλλες αλυσίδες αξίας κλπ.), της ανάπτυξης των δεξιοτήτων του προσωπικού (νέες δραστηριότητες, marketing, κλπ.).
3. Των επενδύσεων στην καινοτομία και στην παραγωγή νέων εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.
4. Της ψηφιοποίησης των συνεργατικών σχημάτων και δικτύων, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες και τα εργαλεία στο πλαίσιο της «έξυπνης βιομηχανίας».
5. Η ενθάρρυνση των παραγωγικών επενδύσεων μέσω οριζόντιων κινήτρων, συνδεδεμένων με την οικονομική απόδοση, τις δραστηριότητες που δημιουργούν εγχώρια προστιθέμενη αξία και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, εξαγωγές και βιώσιμες θέσεις εργασίας.
6. Της βελτίωσης και ανάπτυξης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους, στα θέματα των εξαγωγών, του marketing, των νέων διαδικασιών παραγωγής, της πιστοποίησης και των θεμάτων προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας κλπ.

Τα προαναφερθέντα θα πρέπει να υλοποιούνται μέσα από ειδικές ρυθμίσεις στα υφιστάμενα εργαλεία (π.χ Αναπτυξιακός νόμος, ΕΣΠΑ, κλπ.) και στοχευμένα προγράμματα όπως προβλέπονται στο ΕΠΑνΕΚ 2014-2020, και με σύγχρονα και ευέλικτα χρηματοδοτικά εργαλεία, που θα καλύπτουν τις κεφαλαιακές ανάγκες των συνεργατικών σχημάτων και δικτύων. Επιβάλλεται τέλος, για τους δυναμικούς κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας να ληφθεί μέριμνα για την υποστήριξη των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών επιχειρήσεων, με αναφορά σε μεγάλες και μεσαίες, ίσως και ενός αριθμού μικρών επιχειρήσεων, που διαθέτουν αυτά τα χαρακτηριστικά .

- **ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2016-2020**

Τα αναπτυξιακά εργαλεία που είναι διαθέσιμα για την ενθάρρυνση και ενίσχυση των δυναμικών κλάδων της βιομηχανίας είναι :

- Οι ειδικά σχεδιασμένες πρωτοβουλίες δράσεις και μέτρα του ΕΠΑνεΚ (2014-2020), τόσο σε οριζόντιο επίπεδο (π.χ. ενίσχυση αλυσίδων αξίας, επιχειρηματική καινοτομία, ευέλικτη μεταποίηση, ενίσχυση εξωστρέφειας κλπ.), όσο και σε κλαδικό επίπεδο (π.χ. ενίσχυση δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών, φαρμακοβιομηχανία, περιβαλλοντική βιομηχανία κλπ.).
- Οι ρυθμίσεις του νέου Αναπτυξιακού Νόμου, που μπορούν να αποτελέσουν ένα εξειδικευμένο-στοχευμένο εργαλείο για τη στήριξη αυτής της κατηγορίας επιχειρήσεων (δυναμικοί κλάδοι), αλλά και την προσέλκυση νέων σύγχρονων επενδύσεων, με παροχή φορολογικών και άλλων κινήτρων που θα δημιουργούν ένα σταθερό περιβάλλον, τη χρήση ευέλικτων σύγχρονων μορφών χρηματοδότησης που αλλάζουν το σημερινό πρότυπο ενισχύσεων, για τα επόμενα χρόνια.
- Τα οριζόντια φορολογικά και άλλα κίνητρα που θα δημιουργούν σταθερό επενδυτικό περιβάλλον για την ενθάρρυνση παραγωγικών επενδύσεων.
- Η χρήση ευέλικτων σύγχρονων μορφών ανακυκλούμενης χρηματοδότησης που αλλάζουν το σημερινό πρότυπο ενισχύσεων για τα επόμενα χρόνια.
- Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα (Horizon 2020, COSME, ERASMUS PLUS κλπ.), όπως και το πακέτο JUNCKER, μπορούν να αποτελέσουν εναλλακτικές πηγές για την ικανοποίηση των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών των δυναμικών επιχειρήσεων, αλλά και δυναμικής εισόδου τους στο ευρωπαϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον. Σ' αυτή την κατεύθυνση γίνεται σαφές ότι είναι περισσότερο από αναγκαία η δημιουργία μιας δομής ενημέρωσης –πληροφόρησης, όπως και συντονισμού των ενδιαφερομένων προκειμένου να προετοιμάζονται αποτελεσματικά οι προτάσεις των ελληνικών επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜμΕ) για την υποβολή τους στα εν λόγω προγράμματα, δεδομένης της σημερινής πλήρους απουσίας προτάσεων από την Ελλάδα.
- Νέες δομές (π.χ. Επενδυτικό Ταμείο ή Αναπτυξιακή τράπεζα, αξιοποίηση του ETEAN, κλπ.) και θεσμικό πλαίσιο και νέα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία (π.χ. micro-finance, crowdfunding κλπ.) που θα δώσουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα πρόσβασης στη ρευστότητα, με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

Τα ανωτέρω πρέπει να είναι ενταγμένα σε ειδικά σχεδιασμένες πολιτικές και προγράμματα σε συνδυασμό με σύγχρονα και ευέλικτα χρηματοδοτικά εργαλεία και ενισχύσεις, με ενδεχόμενο κλαδικό χαρακτήρα σε ορισμένες κρίσιμες περιπτώσεις. Θα πρέπει επίσης να δίνουν έμφαση στην ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, ιδίως των δυναμικών ΜμΕ που προωθούν τη δημιουργία αλυσίδων και άλλων συνεργατικών σχημάτων (π.χ. δικτύων), για:

- την εξωστρέφεια και τη διεθνοποίηση, ενισχύοντας την παρουσία τους στις διεθνείς αγορές
- την καινοτομία, σε όλες τις φάσεις των παραγωγικών διεργασιών, στη δημιουργία νέων (καινοτόμων) εμπορεύσιμων προϊόντων, στην ανακύκλωση, κλπ.

- στην ψηφιοποίηση, ως βασικού εργαλείου βελτίωσης των επιδόσεων των επιχειρήσεων και αξιοποίησης των δυνατοτήτων της έξυπνης βιομηχανίας (smart industry)
- τη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ως προς τις σύγχρονες απαιτήσεις της παραγωγής, του marketing, των εξαγωγών κλπ.,

με βασική επιδίωξη να ενισχύσουν ουσιαστικά τις δυναμικές επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να συμμετέχουν στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας, στην απασχόληση και την οικονομική ανασυγκρότηση.